

Yx- och sågbevis

För att få ditt yxa/sågbevis måste du visa att du kan hantera yxa och såg samt lite regler kring dessa verktyg.

Vad du skall kunna är:

- Yxans och sågens delar
- Lämna och ta emot yxa och såg samt bära dem på ett korrekt sätt
- Hugga ved
- Slipa en yxa
- Kvista ett träd
- Säkerhet vid hantering av yxa och såg
- Lägga första förband vid skärsår/-skador
- Skogsfolkets hederskodex

Yxans olika delar

Yxhuvud (nacke), kil, blad, egg, skaft och fodral. Se bild här under

Alla scouter som vill ta yxa och sågbeviset måste kunna berätta vilka olika delar som det finns på verktygen och förklara var och vad de olika delarna sitter och har för funktion. Scouten skall också veta hur en brynsten ser ut.

Sågens olika delar

Sågblad, tänder, skaft/handtag och sågskydd.

Så här hanterar du en yxa

- Yxan skall vara försedd med ett fodral/skydd, när den inte används.
- Stå stadigt ha benen brett isär när du huggar.
- Se till att inte någon står för nära.
- Se till att du har ett ordentligt underlag när du klyver ved
- Sluta hugga när du börjar känna dig trött, eller om någon närmar sig dig.
- När du förflyttar dig med yxan, greppa runt yxhuvudet med eggen bakåt samt låt skaftet peka uppåt och stödja sig mot armen
- När du kvistar ett träd gör det från rotändan mot toppen

När man lämnar över en yxa skall man hålla yxan så att den inte kan skada mottagaren eller överlämnaren. Ett bra sätt är att hålla i yxhuvudet med eggen åt sidan så att mottagaren kan ta skaftet.

Slipa en yxa:

För att kunna vässa yxan behöver man ett bryne och ibland även en fil. Fila gör du om eggen blivit taggig så att eggen får en jämn linje innan du börjar med brynstenen. Det finns flera olika sorters bryne men de flesta behöver lite vätska för att fungera. Det finns också diamantbryn som inte behöver någon vätska. Antingen vatten, saliv eller olja fungerar bra.

Hur man vässar yxan är dock gemensamt för alla sorters brynstenar.

- Fukta brynstenen
- Håll brynstenen i 15° vinkel mot yxans blad
- Rör brynstenen i cirkelformade rörelser

Fortsätt röra brynstenen i cirkelrörelser tills yxan är så vass som den skall vara.

Glöm inte bort att torka av brynstenen efter att du har brynt den och ta hand om brynstenen.

Så här hanterar du en såg

- Sågen skall vara försedd med sågskydd över tänderna, när den inte används.
- Se till att sågen är vass, byt annars sågblad
- Stå stadigt när du sågar.
- Se till att inte någon står för nära
- Se till att du det du ska såga ligger stadigt före det att du börjar såga
- Håll inte fingrarna för nära sågen
- Sluta såga när du börjar känna dig trött
- Låt inte sågen bli våt - torka av den när du använt den.

När man lämnar över en såg skall man hålla sågen så att den inte kan skada mottagaren eller överlämnaren. Ett sätt är att hålla sågbladets rygg så att mottagaren kan ta i skaftet.

Första förband vid skärsår/-skador

Man ska alltid försöka få stopp på en blödning så fort som möjligt. Små venösa blödningar slutar och torkar av sig själva under loppet av några få minuter. Man kan tvätta rent och sätta plåster på såret.

Mer djupa venblödningar ger mörkt blod i långsam jämn ström. Dessa kan stoppas med lätt tryck med sterila eller rena servetter. Lägg sedan över ett sterilt eller rent förband. Dessa sår ska ofta sys eller limmas ihop och kräver därför behandling av läkare efter avslutad första hjälpen.

Artärblödningar kan leda till döden inom loppet av några få minuter. Därför bör man genast ge första hjälpen. Artärblödningar är kraftigt pulserande, sprutande blödningar i takt med pulsen. Blodet är ljusare rött. Första hjälpen:

- Dessa blödningar stoppas med ett fast direkt tryck mot såret till dess att den blödande får läkarbehandling. Pressa antingen med sterila eller rena förband eller, om dessa inte finns, endast med handen. Om det är möjligt, förbind såret. Om det blöder igenom, pressa igen tills det slutar. Du ska inte ta av förbandet - sätt bara ett nytt utanpå. Artärblödningar ska alltid behandlas av läkare efter avslutad första hjälpen.
- Lägg personen ned med huvudet lägre än kroppen och benen. Detta gör man för att hjärnan ska få tillräckligt med syre. Om den blödande kroppsdelens placeras högt, minskas trycket och därmed blödningen.
- Undvik att tvätta såret.

Skogsfolkets hederskodex

- Jag använder yxa och såg som verktyg och inte som leksaker
- Jag håller verktygen rena och skarpa
- Jag är varsam om andras egendom och allt levande

När du har bevisat att du kan hantera yxa och såg kommer du att få ett Yx- och sågbevis. Om du någon gång bryter mot skogsfolkets regler eller om du på annat sätt visar att du inte kan hantera verktygen på rätt sätt, kommer du inte få behålla ditt yx- & sågbevis.